Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2020. gada 11. jūnijā*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Eiropas Savienības tiesības – Vispārīgie principi – LESD 18. pants – Nediskriminācija pilsonības dēļ – Savienības tiesību piemērojamība – Krūšu implanti ar trūkumiem – Civiltiesiskās atbildības saistībā ar medicīnisko ierīču ražošanu apdrošināšana – Apdrošināšanas līgums, kurā ir paredzēta apdrošināšanas seguma ģeogrāfiska darbības teritorija

Lietā C-581/18

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Oberlandesgericht Frankfurt am Main* (Federālās zemes Augstākā tiesa Frankfurtē pie Mainas, Vācija) iesniedza ar lēmumu, kurš pieņemts 2018. gada 11. septembrī un kurš Tiesā reģistrēts 2018. gada 19. septembrī, tiesvedībā

RB

pret

TÜV Rheinland LGA Products GmbH,

Allianz IARD SA,

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietniece R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], palātu priekšsēdētāji A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], A. Prehala [*A. Prechal*], M. Vilars [*M. Vilaras*], M. Safjans [*M. Safjan*], P. Dž. Švīrebs [*P. G. Xuereb*] un L. S. Rosi [*L. S. Rossi*] (referente), tiesneši L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], K. Toadere [*C. Toader*], F. Biltšens [*F. Biltgen*], K. Jirimēe [*K. Jürimäe*], K. Likurgs [*C. Lycourgos*] un N. Pisarra [*N. Piçarra*],

ģenerāladvokāts: M. Bobeks [*M. Bobek*],

sekretāre: M. Krauzenbeka [*M. Krausenböck*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2019. gada 8. oktobra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *Allianz IARD SA* vārdā – *R.-T. Wittmann*, *F. Witzke* un *D. Strotkemper*, *Rechtsanwälte*, kā arī *J.-M. Coste-Floret* un *B. Esquelisse*, advokāti,

– Dānijas valdības vārdā – *J. Nymann-Lindegren*, kā arī *M. Wolff* un *P. Z. L. Ngo*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – vācu.

– Francijas valdības vārdā – *R. Coesme* un *A. Daly*, pārstāvji,

– Somijas valdības vārdā – *J. Heliskoski* un *S. Hartikainen*, pārstāvji,

– Eiropas Komisijas vārdā – *F. Erlbacher* un *L. Malferrari*, kā arī *A. C. Becker*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2020. gada 6. februāra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmu ir par LESD 18. panta pirmās daļas interpretāciju.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp RB, Vācijas pilsoni, no vienas puses, un *TÜV Rheinland LGA Products GmbH* (turpmāk tekstā – "*TÜV Rheinland*") un apdrošināšanas sabiedrību *Allianz IARD SA* (turpmāk tekstā – "*Allianz*"), kas ir *AGF IARD SA* tiesību pārņēmēja, no otras puses, par prasību atlīdzināt zaudējumus, kas prasītājai pamatlietā nodarīti, ievietojot krūšu implantus ar trūkumiem.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesību akti

3 Padomes Direktīvas 85/374/EEK (1985. gada 25. jūlijs) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz atbildību par produktiem ar trūkumiem (OV 1985, L 210, 29. lpp.) otrais un astoņpadsmitais apsvērums ir formulēti šādi:

"tā kā ražotāja atbildība bez vainas ir vienīgais veids, kā atbilstoši risināt modernai tehnoloģiskai ražošanai raksturīgo risku taisnīga sadalījuma problēmu, kas ir raksturīga mūsu laikam, kad attīstās tehnika;

[..]

tā kā saskaņošana, kas izriet no šīs direktīvas pašreizējā stadijā nevar būt pilnīga, bet ar to tiek uzsākta pilnīgāka saskaņošana; [..]".

4 Atbilstoši Direktīvas 85/374 1. pantam:

"Ražotājs ir atbildīgs par kaitējumu, kuru izraisījis viņa produkta trūkums."

5 Padomes Direktīvas 93/42/EEK (1993. gada 14. jūnijs) par medicīnas [medicīniskajām] ierīcēm (OV 1993, L 169, 1. lpp.) trešais, sestais un divpadsmitais apsvērums ir formulēti šādi:

"tā kā ir jāsaskaņo valstu noteikumi par medicīnas [medicīnisko] ierīču lietošanu attiecībā uz slimnieku, lietotāju un, vajadzības gadījumā, arī citu cilvēku drošību un veselības aizsardzību, lai nodrošinātu šo ierīču brīvu apriti iekšējā tirgū;

[..]

tā kā dažas medicīnas [medicīniskās] ierīces ir paredzētas zāļu ievadīšanai [..]; tā kā šādos gadījumos medicīnas [medicīnisko] ierīču laišanu tirgū parasti reglamentē šī direktīva [..]

[..]

tā kā, lai pierādītu atbilstību pamatprasībām un šo atbilstību varētu pārbaudīt, ir vēlams saskaņot Eiropas standartus, lai aizsargātu no apdraudējumiem, kas saistīti ar medicīnas [medicīnisko] ierīču projektēšanu, ražošanu un iesaiņošanu [..]".

6 Šīs direktīvas 16. panta 1. punkta pirmajā daļā ir paredzēts:

"Dalībvalstis Komisijai un citām dalībvalstīm dara zināmas iestādes, kurām tās uzticējušas uzdevumus, kas attiecas uz 11. pantā minētajām procedūrām, un informē par konkrētiem uzdevumiem, kuru veikšanai šīs iestādes nozīmētas. Komisija piešķir identifikācijas numurus šīm iestādēm, kas turpmāk minētas kā "pilnvarotās iestādes"."

7 Minētās direktīvas XI pielikuma 6. punktā ir noteikts:

"Iestādei ir jāapdrošina sava civiltiesiskā atbildība, ja vien attiecīgās valsts tiesību akti neparedz to, ka pati valsts uzņemas atbildību vai arī dalībvalsts pati tieši veic pārbaudes."

8 Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/123/EK (2006. gada 12. decembris) par pakalpojumiem iekšējā tirgū (OV 2006, L 376, 36. lpp.) 2. panta 2. punkta b) apakšpunktu:

"Šo direktīvu nepiemēro šādām darbībām:

[..]

b) finanšu pakalpojumiem, piemēram, banku darbībai, aizdevumiem, apdrošināšanai un pārapdrošināšanai, darba devēju vai privātām pensijām, vērtspapīriem, ieguldījumu fondiem, maksājumiem un ieguldījumu konsultācijām, tostarp pakalpojumiem, kas uzskaitīti Direktīvas 2006/48/EK I pielikumā."

Francijas tiesības

9 *Code de la santé publique* [Sabiedrības veselības kodeksā], kurā grozījumi izdarīti ar *loi n° 2002-1577 du 30 décembre 2002 relative à la responsabilité civile médicale* [2002. gada 30. decembra Likumu Nr. 2002-1577 par medicīnisko civiltiesisko atbildību] (2002. gada 31. decembra *JORF*), ir ietverti noteikumi par to veselības apdraudējuma seku atlīdzināšanu, kas personām rodas no veselības aprūpes sistēmas darbības. Šajā ziņā šī kodeksa L. 1142-2. pantā ir noteikts:

"Veselības aprūpes speciālistiem privātpraksēs, veselības aprūpes iestādēm, veselības dienestiem un struktūrām, kas minētas L. 1142-1. pantā, un visām citām juridiskajām personām, kas nav valsts, kuras veic profilaktiskas, diagnostiskas vai veselības aprūpes darbības, kā arī šajās darbībās izmantoto veselības aprūpes izstrādājumu, kas minēti L.5311-1. pantā, izņemot 5. punktu, ražotājiem, operatoriem un piegādātājiem, kuri šos izstrādājumus piegādā pabeigtā veidā, ievērojot L.1222-9. panta un 11., 14. un 15. punkta noteikumus, ir jābūt noslēgtai apdrošināšanai, kas paredzēta to civiltiesiskās atbildības vai administratīvās atbildības segšanai, kura var iestāties saistībā ar trešajām personām nodarītu kaitējumu, kas radies saistībā ar šo darbību.

[..]

Apdrošināšanas līgumos, kas noslēgti saskaņā ar pirmo daļu, var paredzēt, ka garantijām ir ierobežojumi. Nosacījumi, ar kādiem garantijas summa var tikt ierobežota veselības aprūpes speciālistiem, kuri strādā privātpraksē, ir noteikti *Conseil d'État* [Valsts padomes] dekrētā.

Pirmajā daļā minēto iestāžu, dienestu un struktūru apdrošināšana pirmām kārtām attiecas uz to darbiniekiem, kas darbojas tiem uzticēto pienākumu robežās, pat ja tie ir neatkarīgi medicīnas jomā.

[..]

Ja netiek izpildīts šajā pantā noteiktais apdrošināšanas pienākums, kompetentā disciplinārlietu iestāde var piemērot disciplinārsodu."

10 *Code des assurances* [Apdrošināšanas kodeksa], kurā grozījumi izdarīti ar *loi n° 2002-303 du 4 mars 2002 relative aux droits des malades et à la qualité du système de santé* [2002. gada 4. marta Likuma Nr. 2002-303 par slimnieku tiesībām un veselības aizsardzības sistēmas kvalitāti] (2002. gada 5. marta *JORF*) L. 252-1. pantā ir noteikts:

"Jebkura persona, uz kuru attiecas Sabiedrības veselības kodeksa L. 1142-2. pantā noteiktais apdrošināšanas pienākums un kurai, mēģinot ar Francijas apdrošināšanas sabiedrību noslēgt apdrošināšanas līgumu, kas segtu šajā pašā pantā minēto civiltiesiskās atbildības risku, divreiz ir atteikts apdrošināšanas segums, var vērsties *bureau central de tarification* [Centrālajā cenu birojā], kura izveides kritērijus un darbības noteikumus nosaka ar *Conseil d'Etat* pieņemtu dekrētu.

Centrālajam cenu birojam ir ekskluzīvas funkcijas noteikt prēmijas apmēru, par kādu attiecīgajai apdrošināšanas sabiedrībai ir pienākums nodrošināt tai piedāvāto risku. Saskaņā ar nosacījumiem, kuri paredzēti *Conseil d'Etat* dekrētā, šī iestāde var noteikt pašriska summu, kas paliek uz apdrošinātā rēķina.

Centrālais cenu birojs vēršas pie valsts pārstāvja departamentā, ja persona, uz kuru attiecas Sabiedrības veselības kodeksa L. 1142-2. pantā paredzētais apdrošināšanas pienākums, rada neparasti augstu apdrošināšanas risku. Viņš par to informē attiecīgo profesionāli. Šādā gadījumā tas nosaka apdrošināšanas prēmijas apmēru līgumam, kura ilgums nedrīkst pārsniegt sešus mēnešus.

Neviens pārapdrošināšanas līguma noteikums, kura mērķis ir izslēgt noteiktus pārapdrošināšanas garantijas riskus Centrālā cenu biroja noteiktās prēmijas apjoma dēļ, nav spēkā."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

11 2006. gada 30. oktobrī prasītājai pamatlietā Vācijā tika ievietoti krūšu implanti, kuri bija ražoti sabiedrībā *Poly Implant Prothèses SA* (turpmāk tekstā – "*PIP*"), kas ir Francijā reģistrēta sabiedrība, un kurus tirgo Nīderlandes uzņēmums *Rofil Medical Netherlands BV*.

12 Kopš 1997. gada oktobra *PIP* bija uzdevusi *TÜV Rheinland* – kā "pilnvarotajai iestādei" Direktīvas 93/42 izpratnē – novērtēt saskaņā ar šīs direktīvas II pielikumu kvalitātes sistēmu, kas ieviesta tās ražoto krūšu implantu projektēšanai, izgatavošanai un galīgajai kontrolei, kā arī pārbaudīt to projektēšanas dokumentāciju. No 1997. līdz 2010. gadam *TÜV Rheinland* veica sabiedrībā *PIP* vairākas pārbaudes, par kurām visām iepriekš tika paziņots. Pēc šīm pārbaudēm tā apstiprināja kvalitātes nodrošināšanas sistēmu un atjaunoja minētās direktīvas II pielikumā paredzētās EK atbilstības deklarācijas, garantējot šo implantu atbilstību šīs pašas direktīvas prasībām.

13 *PIP* ar sabiedrību *AGF IARD*, kuras tiesību pārņēmēja ir *Allianz*, bija noslēgusi apdrošināšanas līgumu, kas sedz tās civiltiesisko atbildību saistībā ar šo produktu ražošanu. Šo apdrošināšanas līgumu 2005. gadā lika noslēgt *Bureau central de tarification* [Centrālais cenu birojs] (Francija) (turpmāk tekstā – "*BCT*"), kas ir šajā jomā kompetentā valsts iestāde. Pēc tam, kad dažādas apdrošināšanas sabiedrības, kas bija saskārušās ar *PIP*, atteicās sadarboties, *BCT* ar 2005. gada 28. jūnija lēmumu lika *AGF IARD* izsniegt *PIP* apdrošināšanas polisi uz vienu gadu, kas vairākkārt tika pagarināta.

14 No Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka šis apdrošināšanas līgums tika noslēgts, pamatojoties uz piedāvājumu, ko *AGF IARD* iesniedza *BCT*, un tajā bija paredzēts noteikums, saskaņā ar kuru apdrošināšanas seguma ģeogrāfiskā darbības teritorija ietvēra vienīgi zaudējumus, kas radušies Francijas valsts pamatteritorijā vai "Francijas aizjūras departamentos un teritorijās". Saskaņā ar Francijas tiesībām ar šo līgumu cietušajām personām tika piešķirtas tiešas prasījuma tiesības pret apdrošinātāju.

15 2010. gada martā *Agence française de sécurité sanitaire des produits de santé* [Francijas Veselības produktu sanitārās drošības aģentūra] pārbaudes laikā konstatēja, ka *PIP* ražotie krūšu implanti ir pildīti ar neatļautu rūpniecisko silikonu. Tādēļ *Deutsches Bundesinstitut für Arzneimittel und Medizinprodukte* (Federālais zāļu un medicīnisko ierīču institūts, Vācija) 2010. gada 1. aprīlī ārstiem, kas bija ievietojuši šādus implantus, ieteica, pirmkārt, par to informēt attiecīgās pacientes un, otrkārt, vairs neizmantot šos implantus.

16 *PIP* maksātnespēja tika pasludināta 2010. gadā. Pēc tam 2011. gadā šī sabiedrība tika likvidēta.

17 Federālais zāļu un medicīnisko ierīču institūts 2012. gada 6. janvārī, ņemot vērā *PIP* ražoto implantu pāragras plīšanas risku un izmantotā silikona iekaisumus izraisošo raksturu, ieteica attiecīgajām pacientēm preventīvi tos izņemt.

18 Tādējādi 2012. gadā prasītājai pamatlietā attiecīgie implanti tika aizstāti ar jauniem implantiem.

19 2013. gada decembrī Francijas tiesa *PIP* vadītāju notiesāja ar brīvības atņemšanu uz četriem gadiem par veselībai bīstamu izstrādājumu ražošanu un izplatīšanu.

20 Prasītāja pamatlietā cēla prasību *Landgericht Frankfurt am Main* (Frankfurtes pie Mainas apgabaltiesa, Vācija) par zaudējumu atlīdzību, kas kopīgi un solidāri bija vērsta pret ārstu, kurš viņai bija ievietojis krūšu implantus ar trūkumiem, kā arī pret *TÜV Rheinland* un *Allianz*.

21 Ceļot šo prasību, prasītāja pamatlietā apgalvoja, pirmkārt, ka ārsts viņu neesot pietiekami informējis par riskiem, kas radušies pašas iejaukšanās dēļ, kā arī par implantējamo implantu raksturu. Otrkārt, tā apgalvoja, ka *TÜV Rheinland* neesot pareizi veikusi ne nepieciešamās pārbaudes, ne ikgadējās pārbaudes. Tā tostarp uzskatīja, ka *TÜV Rheinland* esot bijis jāveic negaidītas apskates *PIP* telpās, lai kontrolētu tās krājumus, kas būtu ļāvis konstatēt būtiskas atšķirības starp nepamatoti izmantoto rūpnieciskā silikona daudzumu, no vienas puses, un silikona daudzumu, kas nepieciešams krūšu implantu ražošanai, no otras puses. Treškārt, tā apgalvoja, ka saskaņā ar Francijas tiesību aktiem viņai esot tiesības celt tiešu prasību pret *Allianz*, kaut arī apdrošināšanas līgumā ir ietverts noteikums, saskaņā ar kuru apdrošināšanas segums attiecas vienīgi uz zaudējumiem, kas radušies Francijas valsts pamatteritorijā vai Francijas aizjūras departamentos un teritorijās, jo šis noteikums esot pretrunā Savienības tiesībām.

22 *TÜV Rheinland* apgalvoja, ka tai nebija pienākums veikt negaidītus apmeklējumus. Tā norādīja, ka *PIP* izveidotās strukturētās maldināšanas un slēpšanas sistēmas dēļ tā neesot varējusi nojaust izdarīto krāpšanu. *Allianz* apgalvoja, ka no tās nevarēja prasīt, lai tā iejauktos, jo apdrošināšanas līgumi, kas to saistīja ar *PIP*, attiecās tikai uz Francijas teritorijā nodarīto kaitējumu.

23 Tā kā prasība pirmajā instancē ar 2016. gada 21. decembra spriedumu tika noraidīta, prasītāja pamatlietā par to iesniedza apelācijas sūdzību *Oberlandesgericht Frankfurt am Main* (Federālās zemes Augstākā tiesa Frankfurtē pie Mainas, Vācija).

24 Šī tiesa būtībā šaubās, vai starp *PIP* un *Allianz* noslēgtajā apdrošināšanas līgumā paredzētais noteikums, saskaņā ar kuru garantija attiecas vienīgi uz zaudējumiem, kas radušies Francijas valsts pamatteritorijā un Francijas aizjūras departamentos un teritorijās, ir saderīgs ar LESD 18. panta pirmajā daļā paredzēto jebkādas diskriminācijas pilsonības dēļ aizliegumu. Tomēr tā norāda, ka Tiesa vēl nav

skaidri izteikusies par jautājumu, vai šai tiesību normai ir tieša horizontāla iedarbība tādā ziņā, ka uz to varētu atsaukties strīdā starp privātpersonām. Šajā ziņā tā uzskata, ka, ņemot vērā Tiesas judikatūru šajā jomā, uz šo jautājumu var atbildēt apstiprinoši.

25 Turklāt gadījumā, ja LESD 18. panta pirmā daļa nebūtu piemērojama attiecībās starp privātpersonām, iesniedzējtiesa jautā, vai šai tiesību normai ir pretrunā noteikums, saskaņā ar kuru apdrošināšanas garantija attiecas vienīgi uz zaudējumiem, kas radušies Francijas valsts pamatteritorijā vai Francijas aizjūras departamentos un teritorijās, it īpaši ņemot vērā, ka *BCT* acīmredzami nav apstrīdējusi attiecīgo noteikumu.

26 Visbeidzot – pretējā gadījumā – iesniedzējtiesa jautā par nosacījumiem, ar kādiem, tās skatījumā, netieša diskriminācija, kas izriet no šī noteikuma, var tikt attaisnota, un tā šaubās, vai apdrošinātājs var iebilst prasītājai pamatlietā, ka apdrošināšanas garantijas maksimālais apmērs jau ir sasniegts, lai segtu apdrošināšanas gadījumus, kuri notikuši Francijas pamatteritorijā vai Francijas aizjūras departamentos un teritorijās.

27 Šādos apstākļos *Oberlandesgericht Frankfurt am Main* (Federālās zemes Augstākā tiesa Frankfurtē pie Mainas) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai LESD 18. panta pirmajā daļā noteiktā diskriminācijas aizlieguma adresāti ir ne tikai Savienības dalībvalstis un iestādes, bet arī privātpersonas (LESD 18. panta pirmās daļas tieša horizontāla iedarbība)?

2) Vai tad, ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzoša un LESD 18. panta pirmā daļa nav piemērojama attiecībās starp privātpersonām, LESD 18. panta pirmā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka šī tiesību norma neļauj ierobežot apdrošināšanas segumu līdz apdrošināšanas gadījumiem, kuri rodas Francijas valsts pamatteritorijā un aizjūras [departamentos un] teritorijās, tāpēc, ka Francijas kompetentā iestāde [*BCT*] nav apstrīdējusi attiecīgo noteikumu, lai gan šis noteikums ir pretrunā LESD 18. panta pirmajai daļai, jo tas ietver netiešu diskrimināciju pilsonības dēļ?

3) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, ar kādiem nosacījumiem var tikt attaisnota netieša diskriminācija attiecībās starp privātpersonām? It īpaši, vai apdrošināšanas seguma teritoriālu ierobežošanu līdz apdrošināšanas gadījumiem, kuri rodas konkrētā dalībvalstī, var attaisnot ar argumentu par apdrošināšanas sabiedrības ierobežotu atbildības pienākumu, kā arī prēmijas summu tad, ja attiecīgajos apdrošināšanas līgumos vienlaikus ir paredzēts, ka sērijveida zaudējumu gadījumos līdz konkrētai summai ir ierobežota summa, kas garantēta par apdrošināšanas gadījumu, un tā, kas garantēta par gadu?

4) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai LESD 18. panta pirmā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja apdrošinātājs, pārkāpjot LESD 18. panta pirmās daļas prasības, sedz tikai zaudējumus par apdrošināšanas gadījumiem, kuri radušies Francijas pamatteritorijā un aizjūras [departamentos un] teritorijās, tas nevar iebilst, ka atlīdzību nevar izmaksāt, jo pašlaik jau ir sasniegta seguma maksimālā summa, ja apdrošināšanas gadījums ir radies ārpus šīm teritorijām?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

28 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai LESD 18. panta pirmajā daļā paredzētajam diskriminācijas pilsonības dēļ aizliegumam ir tieša horizontāla iedarbība, un līdz ar to uz šo tiesību normu var atsaukties attiecībās starp privātpersonām.

29 Vispirms ir jāpārbauda, vai LESD 18. panta pirmā daļa ir piemērojama pamatlietā.

30 LESD 18. panta pirmajā daļā ir noteikts, ka, piemērojot Līgumus un neskarot tajos paredzētos īpašos noteikumus, ir aizliegta jebkāda diskriminācija pilsonības dēļ.

31 Saskaņā ar patstāvīgo judikatūru šo normu var piemērot autonomi tikai Savienības tiesībās paredzētos gadījumos, attiecībā uz kuriem līgumos nav paredzēts īpašs diskriminācijas aizliegums (spriedums, 2019. gada 18. jūnijs, Austrija/Vācija, C-591/17, EU:C:2019:504, 39. punkts un tajā minētā judikatūra). Tādējādi LESD 18. panta pirmās daļas piemērošana ir pakļauta diviem kumulatīviem nosacījumiem.

32 Saskaņā ar pirmo nosacījumu situācijai, kas ir pamatā minētajai diskriminācijai, ir jāietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā.

33 Saskaņā ar otro nosacījumu neviena Līgumos paredzēta īpaša norma, kuras mērķis ir aizliegt diskrimināciju pilsonības dēļ, šādā situācijā nav piemērojama. Kā Tiesa ir precizējusi, valsts pasākumus var izvērtēt saskaņā ar LESD 18. panta pirmo daļu tikai, ciktāl tie attiecas uz situācijām, uz kurām neattiecas īpaši noteikumi par nediskrimināciju, kas paredzēti LESD (skat. spriedumu, 2019. gada 18. jūnijs, Austrija/Vācija, C-591/17, EU:C:2019:504, 41. punkts).

34 Šajā gadījumā jāuzsver, ka pamatlieta attiecas uz apdrošināšanas līgumu, kas noslēgts starp *Allianz* un krūšu implantu ražotāju *PIP* un kas ietvēra noteikumu, saskaņā ar kuru civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas seguma saistībā ar šo implantu ražošanu ģeogrāfiskajā darbības teritorijā ietilpst vienīgi zaudējumi, kas radušies Francijas valsts pamatteritorijā vai Francijas aizjūras departamentos un teritorijās. Šajā kontekstā iesniedzējtiesa šaubās par šī noteikuma saderību ar LESD 18. panta pirmo daļu, jo tajā nav paredzēts, ka šis apdrošināšanas segums attiecas arī uz kaitējumu, kas radies visā Savienības teritorijā, un tas varētu radīt netiešu diskrimināciju pilsonības dēļ, kura principā ir aizliegta ar šo tiesību normu.

35 Ņemot vērā šī sprieduma 30.–34. punktā izklāstītos apsvērumus, lai LESD 18. panta pirmo daļu piemērotu šim strīdam, pirmkārt, šim strīdam ir jābūt saistītam ar situāciju, kas ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā, un, otrkārt, uz šādu situāciju nedrīkst attiekties LESD paredzētais īpašais nediskriminācijas noteikums.

36 Lai pārliecinātos, vai šajā gadījumā pirmais nosacījums ir izpildīts, ir jāpārbauda, pirmkārt, vai minētā situācija ir reglamentēta Savienības tiesībās.

37 Šajā ziņā jākonstatē, ka Savienības atvasinātajās tiesībās nav nevienas tiesību normas, kurā būtu paredzēts pienākums medicīnisko ierīču ražotājam noslēgt civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu, lai segtu ar šīm ierīcēm saistītos riskus, vai kura tādā vai citādā veidā reglamentētu šādu apdrošināšanu.

38 It īpaši Direktīvā 93/42, kuras mērķis saskaņā ar tās trešo apsvērumu ir saskaņot valstu noteikumus, kas nodrošina pacientu un medicīnisko ierīču lietotāju drošību un veselības aizsardzību, lai nodrošinātu šo ierīču brīvu apriti iekšējā tirgū, nav ietverta neviena iepriekšējā punktā minētā tiesību norma.

39 Šī direktīva, kā izriet no tās sestā un divpadsmitā apsvēruma, regulē medicīnisko ierīču laišanu tirgū un nosaka Savienības līmenī saskaņotus standartus, lai novērstu ar medicīnisko ierīču projektēšanu, ražošanu un iesaiņošanu saistītos riskus.

40 Šajā ziņā minētās direktīvas XI pielikuma 6. punktā ir paredzēts pienākums vienīgi "pilnvarotajai iestādei" tās 16. panta 1. punkta pirmās daļas izpratnē, kas ir atbildīga par medicīnisko ierīču projektēšanas un izgatavošanas pārbaudēm, noslēgt civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu, ja vien valsts šo atbildību neuzņemas, pamatojoties uz valsts tiesību aktiem, vai ja pārbaudes, kas saskaņā ar šo pašu direktīvu ir jāveic pilnvarotajām iestādēm, neveic dalībvalsts tieši. Savukārt šāds apdrošināšanas pienākums šādu ierīču ražotājam nav paredzēts.

41 Tāpat Direktīvā 85/374, kurā ir noteikts princips par ražotāja atbildību bez vainas par zaudējumiem, ko izraisījuši tā produktu trūkumi, nav paredzēts nekāds pienākums šādu produktu ražotājam noslēgt civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu par iespējamiem zaudējumiem, kas saistīti ar šiem produktiem, un šī apdrošināšana nav regulēta arī kādā citā veidā.

42 Kā izriet no šīs direktīvas astoņpadsmitā apsvēruma, tās mērķis nav papildus jomām, ko tā reglamentē, panākt pilnīgu saskaņošanu atbildības par produktiem ar trūkumiem jomā (spriedums, 2017. gada 21. jūnijs, W u.c., C-621/15, EU:C:2017:484, 21. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

43 Jāpiebilst, ka saskaņā ar Direktīvas 2006/123 2. panta 2. punkta b) apakšpunktu tā neattiecas uz tādiem finanšu pakalpojumiem kā apdrošināšanas pakalpojumi. Līdz ar to minētā direktīva nav piemērojama tādā lietā kā pamatlieta.

44 No tā izriet, ka pašreizējā Savienības tiesību stāvoklī tajās nav reglamentēta medicīnisko ierīču ražotāju civiltiesiskās atbildības apdrošināšana pret zaudējumiem, kuri saistīti ar šīm ierīcēm, atšķirībā no tā, kā tas ir, piemēram, transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas jomā, kas ir reglamentēta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2009/103/EK (2009. gada 16. septembris) par civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu saistībā ar šo transportlīdzekļu izmantošanu (OV 2009, L 263, 11. lpp.) un kas paredz pienākumu katrai dalībvalstij pieņemt atbilstošus pasākumus, lai apdrošināšanas līgums segtu arī citu dalībvalstu teritorijā nodarītos zaudējumus.

45 Ņemot to vērā, otrkārt, ir jāpārbauda, vai situācija, kas ir pamatā šajā lietā minētajai diskriminācijai, ietilpst LESD paredzētās pamatbrīvības piemērošanas jomā.

46 Saskaņā ar Tiesas judikatūru vienas no šīm brīvībām izmantošana ļauj iekļaut situāciju, kurā šī brīvība tiek izmantota, Līgumu piemērošanas jomā LESD 18. panta pirmās daļas izpratnē. Vēl ir nepieciešams, lai pastāvētu konkrēta saikne starp personu, pakalpojumu vai preci, kas bijusi apritē, un apgalvoto diskrimināciju. Šāda saikne it īpaši ir tad, ja persona, kas cietusi no apgalvotās diskriminācijas, ir pārvietojusies Savienībā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1989. gada 2. februāris, *Cowan*, 186/87, EU:C:1989:47, 20. punkts, kā arī 2019. gada 13. jūnijs, *TopFit* un *Biffi*, C-22/18, EU:C:2019:497, 29. un 30. punkts) vai ja nevienlīdzīga attieksme tieši izriet no valsts režīma, kas piemērojams precēm no citām dalībvalstīm (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1993. gada 20. oktobris, *Phil Collins* u.c., C-92/92 un C-326/92, EU:C:1993:847, 22. un 23., kā arī 27. punkts).

47 Tādējādi šajā gadījumā jāpārbauda, vai pastāv konkrēta saikne starp īpašo situāciju, kura ir pamatā apgalvotajai diskriminācijai, un LESD normām par aprites brīvībām, it īpaši tām, kas attiecas uz personu, preču vai pakalpojumu brīvu apriti.

48 Vispirms, attiecībā uz Savienības pilsoņu brīvu pārvietošanos, Tiesa ir nospriedusi, ka tāda pilsoņa situācija, kurš ir izmantojis pārvietošanās brīvību, ietilpst LESD 18. panta piemērošanas jomā (spriedumi, 2018. gada 13. novembris, *Raugevicius*, C-247/17, EU:C:2018:898, 27. punkts, kā arī 2019. gada 13. jūnijs, *TopFit* un *Biffi*, C-22/18, EU:C:2019:497, 29. punkts).

49 Tomēr jākonstatē, ka prasītāja pamatlietā, Vācijas pilsone, kura lūdz izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību par zaudējumiem, kas nodarīti ar krūšu implantu ievietošanu Vācijā – dalībvalstī, kurā viņa dzīvo –, nav izmantojusi pārvietošanās brīvību. Līdz ar to nav nekādas konkrētas saiknes starp situāciju pamatlietā un Savienības pilsoņu brīvu pārvietošanos.

50 Turpinājumā, runājot par LESD 56. pantā paredzēto pakalpojumu sniegšanas brīvību, jāatgādina, pirmkārt – kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu 82. punktā – ka šī brīvība ietver arī saņēmēju brīvību doties uz citu dalībvalsti, lai tur saņemtu kādu pakalpojumu, un ka medicīniskās aprūpes saņēmēji var tikt uzskatīti par pakalpojumu saņēmējiem (spriedums, 1984. gada 31. janvāris, *Luisi* un *Carbone*, 286/82 un 26/83, EU:C:1984:35, 16. punkts). Tomēr nav strīda par to, ka prasītāja pamatlietā saņēma medicīnisko aprūpi Vācijā, proti, savā dzīvesvietas dalībvalstī, nevis citā dalībvalstī.

51 Otrkārt, apdrošināšanas pakalpojumu sniegšanas brīvība atbilst apdrošinātāju brīvībai piedāvāt savus pakalpojumus citās dalībvalstīs reģistrētiem apdrošinājuma ņēmējiem un otrādi – to personu brīvībai, kas vēlas noslēgt apdrošināšanas līgumu, vērsties pie citā dalībvalstī reģistrēta apdrošinātāja (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1998. gada 28. aprīlis, *Safir*, C-118/96, EU:C:1998:170, 22., 26. un 30. punkts; 2002. gada 3. oktobris, *Danner*, C-136/00, EU:C:2002:558, 31. punkts, kā arī 2003. gada 26. jūnijs, *Skandia* un *Ramstedt*, C-422/01, EU:C:2003:380, 27. un 28. punkts).

52 Pamatlietā aplūkotais apdrošināšanas līgums, kura mērķis bija segt attiecīgo krūšu implantu ražotāja civiltiesisko atbildību par zaudējumiem, kas ar tiem saistīti, tika noslēgts starp *PIP*, Francijā reģistrētu protēžu ražotāju, no vienas puses, un apdrošināšanas sabiedrību *AGF IARD*, kas reģistrēta šajā pašā dalībvalstī, no otras puses. Tātad šī līguma noslēgšana neietilpst pakalpojumu sniegšanas brīvības īstenošanā.

53 Attiecībā uz apstākli, ka prasītāja pamatlietā dzīvo Vācijā, ir jānorāda, ka šī prasītāja nav minētā līgumslēdzēja puse. Tādējādi tikai šis apstāklis vien neļauj uzskatīt, ka apdrošināšanas pakalpojumu sniegšanas brīvība attiecas uz pamatlietā aplūkoto situāciju.

54 Šādos apstākļos pamatlietā aplūkotajai situācijai nav konkrētas saiknes ar LESD 56. pantā paredzēto pakalpojumu sniegšanas brīvību.

55 Visbeidzot, attiecībā uz LESD 34. pantā paredzēto preču brīvu apriti netiek apstrīdēts, ka pamatlietā aplūkoto krūšu implantu pārrobežu apriti nav ietekmējuši nekādi diskriminējoši šķēršļi. Tieši pretēji, šos ražojumus, kas tika izgatavoti Francijā, pēc tam Nīderlandē tirgoja kāds Nīderlandes uzņēmums, kurš tos vēlāk pārdeva Vācijā.

56 Šādos apstākļos pamatlieta attiecas nevis uz preču pārrobežu apriti kā tādu, bet gan uz zaudējumiem, ko radījušas preces, kuras ir tikušas šādi pārvietotas. Runa ir par iespēju tādai personai kā prasītāja pamatlietā saņemt atlīdzību par zaudējumiem, kas radušies no krūšu implantu ar trūkumiem ievietošanas, no apdrošināšanas sabiedrības, kura ar šo implantu ražotāju ir noslēgusi līgumu, kas sedz riskus, kuri ir saistīti ar šo implantu izmantošanu Francijas pamatteritorijā vai Francijas departamentos un teritorijās. Jāpiebilst, ka šādi noslēgtā civiltiesiskās atbildības apdrošināšana neietekmē ne to, ka citā dalībvalstī tiek tirgoti produkti, kuru risku apdrošināšanai tā ir paredzēta, ne arī to apriti Savienībā. Tātad, tā kā nav ietekmes uz preču un pakalpojumu tirdzniecību Savienībā, situācija pamatlietā nav salīdzināma ar situāciju lietā, kurā taisīts 1993. gada 20. oktobra spriedums *Phil Collins* u.c. (C-92/92 un C-326/92, EU:C:1993:847, 22. un 23. punkts).

57 Līdz ar to pamatlietā aplūkotajai situācijai nav arī konkrētas saiknes ar LESD tiesību normām preču brīvas aprites jomā.

58 No šī sprieduma 36.–57. punkta izriet, ka šī situācija neietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā LESD 18. panta pirmās daļas izpratnē.

59 Tātad LESD 18. panta pirmajā daļā paredzētais pirmais nosacījums šajā gadījumā nav izpildīts, līdz ar to, ņemot vērā pamatlietas apstākļus, ir jāizslēdz šīs tiesību normas piemērošana šajā lietā un nav nepieciešams izvērtēt, vai pastāv tajā piemērojama īpaša LESD paredzēta nediskriminācijas norma un vai uz minēto tiesību normu var atsaukties attiecībās starp privātpersonām.

60 Līdz ar to uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka LESD 18. panta pirmā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nav piemērojama noteikumam, kurš ir paredzēts apdrošināšanas sabiedrības un medicīnisko ierīču ražotāja noslēgtā līgumā un saskaņā ar kuru civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas saistībā ar šīm ierīcēm ģeogrāfiskajā darbības teritorijā ietilpst vienīgi vienas dalībvalsts teritorijā radušies zaudējumi, jo šāda situācija pašreizējā Savienības tiesību stāvoklī neietilpst to piemērošanas jomā.

Par otro līdz ceturto jautājumu

61 Ņemot vērā uz pirmo jautājumu sniegto atbildi, pārējie prejudiciālie jautājumi nav jāizskata.

Par tiesāšanās izdevumiem

62 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

LESD 18. panta pirmā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nav piemērojama noteikumam, kurš ir paredzēts apdrošināšanas sabiedrības un medicīnisko ierīču ražotāja noslēgtā līgumā un saskaņā ar kuru civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas saistībā ar šīm ierīcēm ģeogrāfiskajā darbības teritorijā ietilpst vienīgi vienas dalībvalsts teritorijā radušies zaudējumi, jo šāda situācija pašreizējā Savienības tiesību stāvoklī neietilpst to piemērošanas jomā.

[Paraksti]